

Colomar de Cal Ros

Gisclareny

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Damunt de la balma de darrere de la casa sota una gran roca al sud de la serra de Gisclareny.
Emplaçament
Alçada: Al damunt de la balma de Cal Ros
1170,3

Coordenades:

Latitud: 42.24983
Longitud: 1.80029
UTM Est (X): 401032
UTM Nord (Y): 4678212

Classificació

Número de fitxa 08093 - 195
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern
Segle XIV.XVII
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Malgrat estigui protegit de les inclemències meteorològiques per la balma de Cal Ros, ha patit alguna degradació, especialment a la paret frontal on se n'ha enderrocat la part més alta i també la coberta.

Protecció Inexistent

Número inventari Sí. IPA. 3351

Generalitat i altres inventaris

Accés Obert

Ús actual: Altres

Titularitat Privada

Titular: 001200900DG07G0001SD

Fitxes associades:

Autoria de la fitxa
Data de registre de la fitxa:

Pere Cascante i Torrella
dv., 22/11/2019 - 01:00

Descripció

Darrere de la casa i damunt de la balma de cal Ros hi ha un colomar penjat a la roca que està sostingut per bigues de fusta. Es tracta d'una curiosa construcció construïda amb aparell de maçoneria i tàpia a una determinada alçada i accessible per un estret camí excavat a la roca natural amb una planta rectangular i diversos pisos d'alçada. Es caracteritza per presentar un seguit d'orificis quadrats d'uns 30 x 30 cm aproximadament i oberts a les seves façanes ja que servia per acollir els coloms missatgers. A la part interna es poden veure les cavitats on hi feien niu els coloms, de forma quadrada i amb un ampit format per una llosa de pedra a la part baixa. Es conserva de manera parcial ja que la paret frontal ha perdut part de la seva alçada i també dels orificis però encara es pot veure l'alçada que hauria tingut per les empremtes de la roca i els orificis de la part interna. S'hi accedeix per una porta lateral de fusta i coronada mitjançant una llinda també de fusta. La coberta hauria estat de teula ceràmica

Observacions:

Aquest element era molt emprat a l'edat mitjana per acollir els coloms missatgers utilitzats per al correu. Acostumaven a estar situats a les parts altes de les torres dels castells (Ex. Al palau de Bagà es conserven restes de colomars a les parts altes de les antigues torres; Cascante, P 2016. Inèdit) o en edificis exempts. Així per exemple en algunes poblacions de l'alt Urgell com pot ser a Bescaran, Os de Civis es conserven torres-colomars emprades per aquesta funció i també en el castell de les Bons a Encamp; Andorra i a Alins de Vallferrera . Els segles posteriors a l'edat mitjana trobem aquests elements integrats a les masies i cases de pagès i situats a les parts més altes. Així en el cas de Gisclareny n'hi han exemplars a la Casanova (fitxa 132), a cal Vitarella (fitxa 135) i en altres masies del terme. Al municipi de Guardiola hi havia colomars a la casa de Cal Companyó, a la casa gran de Gréixer, a l'Hospitalet i moltes altres. Es tracta d'un element de probable origen medieval i relacionat amb els masos Espunya i Castell.

Història

Element de probable origen medieval i relacionat amb el castell del Quer o mas d'Espunya. La història d'aquest mas va molt lligada als masos de Castell i Espunya, esmentats a les fitxes 191 i 192. De fet la seva proximitat geogràfica entre uns i altres fa que es confonguin. Segons E. Martín (Martín, E; 2005. Annex 20) el mas campà és documentat per primera vegada el 1661. es tracta d'un cognom molt arrelat a Gisclareny, especialment al llarg del segles XVII i XVIII on es convertiren en una de les famílies de més prestigi del terme. Consta que Tomas Ros, presbiter de Bagà en fa donació a la comunitat de preveres de la parròquia de Sant Esteve de Bagà (Martín, E; 2005). Consta que el 1665 Antoni i Joan Campà paguen censos pel mas Llitjós (Cal Vaqué) i també pel mas de Querforadat (mas Espunya o castell) i Rocardecans. Posteriorment el 1703 el procurador del senyor de les baronies fa un establiment a favor de Joan Campà en un camp de cinc jornals en terres properes a Sant Miquel de Turbians. Val a dir que els senyors de les baronies moltes vegades segons E. Martín confonien el mas Campà amb l'anterior mas castell ja que si en la compra del mas Castell el 1758 per part dels Bover del Puig esmenta que abans el mas Espunya afronta amb les terres del

mas Ros (RHB. 1781). Per contra el document de compra del mas Ros per part dels Bover esmenta que abans era el mas Espunya i mas Quer (RHB.1781). Val a dir que aquest mas també era conegut com a mas Barbarroja segons un document del Registre de les Hipotecas de Berga datat de 1781. Segons Martín aquesta confusió es deu a que els Bover unificaren els dos masos (Espunya o Castell i mas Campà en un de sol). De fet és en el cadastre de 1776 quant més referències trobem dels campà al terme de Gisclareny no sols en aquest mas sinó en molts altres (Mas Llitjós de Vilella el 1749, Joan Campà a cal Rabost el 1768 i el 1776 a Cal Ralé. El cadastre identifica el mas campà amb la casa núm. 68 Com una de les cases que més pagaven al terme. Estava a mans de Pere Campà, posseïa 2, 3 i 4 cases i pagava 4 lliures i 2 sous de cadastre personal, 7 lliures, 3 sous i 2 diners de cadastre reial i 11 lliures, 8 sous i 8 diners de caps de bestiar. (AHG.cadastre 1776). Posteriorment la casa arran del matrimoni de Rosa Bover amb Josep Vilella de Brocà el 1831 passa a mans d'aquesta família acomodada de Brocà. Així en l'amillament de 1863 (ACA. Llibrets de compliment Pasqual, amillament de 1863) la casa està a mans de Domingo Camprubí habitada per 6 persones majors de 7 anys i amb un pagament de 1356 rals de contribució rural, 72 d'urbana i 1428 per a caps de bestiar. La casa va sobreviure el flux migratori de 1900 i encara està habitada pels Camprubí de Bagà.

Bibliografia

BOLÓS MASCLANS, J; PAGÈS(1986). El monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Artestudi. Barcelona p-71,200. CABALLÈ I CANTALAPIEDRA, F (1996). Les tres-centes cases de Giscareny. Columna Albí. P.43. GENERALITAT DE CATALUNYA. Inventari de Patrimoni Arquitectònic. Fixa núm. 3351
MARTIN, E (2005). Una mirada sobre la història de Gsclareny. P. 55. SERRA i VILARÓ , J (1989). Les Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. Llibres. III DDAA (2007) Catàleg específic de masies i cases rurals de Gisclareny.Fixa núm. 10 Annex a la normativa.(dades històriques a les masies incloses). AHG.Cadastre de 1776. ACA:Llibrets de compliment Pasqual. Amillament de 1863. Extret de Martín, E; 2005. Annex 20. ACBR. Registre Hipoteques de 1781.

